

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIRA

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za in serate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

Glasilno koroških Slovencev

Leto XXVII.

V Celovcu, 8. avgusta 1908.

Štev. 32.

In spet so zavpili glasno: „Nam Oraš županil ne bo.“

In tako se je zgodilo. Mož, ki je ubijal pravice našega naroda celih trideset let, ki je govoril v deželni in državni zboru v imenu Slovencev zoper nje, je začel hoditi rakovo pot, in slednjič so mu izpodnesli županski stolček domačini, zavedni volilci. Vsa strahovlada, najstrastnejša agitacija ni izdala več. Oraš je pri novih občinskih volitvah v vernberški občini dne 2. in 3. t. m. slavno propadel. V III. razredu so prejeli naši po 130 do 141 glasov, nasprotniki po 100 do 110; v II. razredu naši 35, nasprotniki 13, v I. razredu nasprotniki 16, naši 15; eden našinec, ki voli v I. razredu, je doma bolan, drug pa je v zadnjem hipu pustil stranko na cedilu. Vendar smemo imenovati zmago popolno. Če bi ničesar drugega pri tej volitvi ne bili dosegli, kakor da smo Oraša, ki ni prišel v odbor, za vekomaj vrgli, bi bili že zadovoljni. Slava vrlim, značajnim volilcem! Pokazali ste, da ste možje, brez strahu! „Tajgesinte“ Slovenci, nsoda vašega tovariša Oraša vam naj bo v pouk, kako žalosten je konec ljudi, ki obračajo svojemu narodu hrbet. Orašu pa svetujemo, da si odslej prepeva vsak dan v tolažbo „Košatovo“, prav za prav pristno slovensko narodno pesem:

Zapuščen, zapuščen,
zapuščen sem jaz . . .

„Freie Stimmen“ — diktirajo oblastim.

Na vsako drobtino pravice, ki jo nam še privoščila vlada, prežijo nemškonalni listi in začnejo tuliti kakor lačni volkovi in ruski stepi, če zapazijo pri vladi le senco pravičnosti. Najgrši izmed teh revolver-listov so „Freie Stimmen“. Čudimo se samo, kako morejo koroški Nemci pisavo tega lista še prebavljati.

Na celovškem kolodvoru smo dobivali dvojezične vstopnice za peron. To je pač edino prav

in pametno. Nacionalci pa so zagnali takoj strašen, huronski krik, kakor da bi se svet podiral. Na glavni pošti v Celovcu prodajajo tudi dvojezične dopisnice; v Ribnici ob Vrbskem jezeru so dobili dvojezičen poštni pečat. Kakor purman, ki mu pokaže rdečo ruto, tako so se razkačile „Freie Stimmen“ in pišejo, da vlada nasičuje „slovensko lakoto“. Takoj so poslali nacionalci na pošto ravnateljstvo v Gradec protest. Pa groza! Celov v Kotljah je dobila pošta dvojezičen pečat. Strašno se jezi Dobernigovo glasilo nad to „krivico“ in imenuje to „naskon na nemško posest“. Neverjetno! Kotlje, popolnoma slovenska župnija, kjer je po zadnjem ljudskem štetju 718 Slovencev in 35 Nemcev (v resnici jih ni toliko), naj bi bile nemška posest. Če te bo Nemec ubijal in mu tega orožnik ne bo pripustil, se bodo naceljni po „Freie Stimmen“ zopet pritoževali, da se jim godi krivica, saj so imeli Nemci dosedaj to pravico, da so uganjali z nami, kar se jim je poljubilo.

Gospodje se nočejo uživati v novejši časi, v dobo enake volilne pravice. Gospode nacionalce bo treba zopet poučiti, ker so tako pozabljivi, da je Celovec priznan celo od vlade kot dvojezično mesto. Uradna statistika je našla v Celovcu čez 1600 Slovencev, kar je pa vendar še 7·17% celega prebivalstva. V resnici je v Celovcu najmanj tretjina Slovencev.

Svoj čas je celovski mestni urad zahteval od slovenskega političnega društva, da mora društvo svojim slovenskim družstvom naznanilo prilagati nemški prevod. Društvo se je vsled tega pritožilo na c. kr. ministrstvo notranjih zadev. C. kr. ministrstvo pa je ugodilo pritožbi političnega društva z odlokom št. 17.919, z dne 9. septembra 1890, v katerem pravi:

„Ministrstvo je glede na člen 16 postave z dne 5. sušca 1862, drž. zak. št. 18, razsodilo, da se je z zgoraj imenovanim odlokom celovškega mestnega urada kršil člen XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. grudna 1867, drž. zak. št. 142, ker je slovenski jezik v vojvodini Koroški in specialno v deželni stolnem mestu v Celovcu, v katerem je glasom zadnjega ljudskega štetja zastopan po več kot

3·5% domačega prebivalstva, deželni jezik, vsled česar ima po imenovanem členu držav. osnovnega zakona mestni magistrat dolžnost kot politična oblast I. stopnje, v tem jeziku sestavljeno vloge reševati brez prigovora.“

Pritožbo celovškega mestnega urada proti temu odloku je upravno sodišče z razsodbo št. 2358 z dne 4. julija 1891 zavrnilo kot nedopustno.

Celovec je potemtakem po razsodbi c. kr. ministrstva notranjih zadev — dvojezičen.

Če pa je Celovec dvojezično mesto in kot tako od vlade vkljub ugovoru nemškonalne stranke tudi priznana, potem je pač le sveta dolžnost poštne in železniške uprave, da to dvojezičnost celovškega mesta tudi dejanski priznava. Ne bomo molčali, če bi se pošto ravnateljstvo uklonilo revolver-listu in bi tako kršilo našo jezikovno enakopravnost. Smešno in za sedanjo vlado najslabše spričevalo bi bilo, da bi ji diktiral list, kakor so „Freie Stimmen“.

Nasprotno, zahtevali bomo na celi črti neizprosno pravico enakopravnosti, naj pa lajajo in protestirajo nemškonalni listi, kakor hočejo. C. kr. oblasti pa opozarjamo, da nas naj ne dražijo preveč, ker smo že itak preveč razdraženi.

26. in 27. julij 1908 v Škofji Loki.*)

Mi gremo naprej, — mi mladi!

Starodavno mesto Škofja Loka na Kranjskem je bilo imenovana dneva cilj v izobraževalnih društvih organizirane mladine iz celega slovenskega ozemlja. Podali so se tja k bratskemu sestanku in nastopu telovadnih odseki slovenskih društev v svojih slikovitih krojih, sklicala je S. K. S. Z. obenem svoj občni zbor in prihiteli so zastopniki versko-narodnih načel. Udeležila se je tega slavja tudi slovenska mladež iz Koroške po 20 zastopnikih-društvenikih.

Po slovesnem vrodu, v katerem je stopalo več tisoč mož in mladeničev, žen in mladenk, so se vršili prvi pozdravi.

*) Žal, zaradi obilnega gradiva zakasnelo.

Podlistek.

Na Obir. (2141 m.)

Iz Pokrč.

Kepa, Stol, Obir, Peca! Vsakemu koroškemu Slovincu slavnoznani planinski velikani, junaki med karavančnimi sivci! Naš kmet gleda rad na nje, zdaj radostno pričakujoč, ker mu „kapa“ na plešastih glavah teh orjakov obeta v kratkem prepotrebni dež, — zdaj nevoljno mrmrajoč, ker so „te višji glave“ še zmirom „zavite“. A na nje pa stopi kmet le o priložnosti, če pelje namreč svojo drobnico na planinske pašnike, in še tedaj le redkokrat.

Mene pa je Obir že od nekdaj vabil nase. Že njegovo staroslovensko ime: Ober = obir = orjak, je znamenito. (Ljudstvo ga imenuje tudi Visoki ojstrc). (Prav otročje pa je početje nemških turistov, ki naša starodavna imena pačijo v novoskovane nestvore: Dobrač — Villacher Alpe, Golica — Kahlkogel, — Petelin — Hahnkogel, Rožica — Rosenkogel, Baba — Frauenkogel, Stol — Hochstuhl, Obir — Hochobir, Škrlatica — Scharlachwand, itd.) — Dalje vidimo ob vsaki večji slavnosti v deželi na njegovem vrhu velik kres, imajo ga Slovenci, nemčurji in Nemci za svoj svetilnik. Vremenska postaja na njegovem vrhu me je tudi vlekla, in na vse zadnje mi je nekdo zatrjeval, da je že bosonog šel na Obir in sklenil sem še jaz, da zlezem nanj.

Potrebne priprave so bile hitro končane: Dva petelinčka sem obsodil na smrt, zadnje dve klobasi (še od velikonočnega blagoslavljenja) ste morali iz kašče. Zoepflnov Reisehandbuch sem preštudiral od str. 202 do 247, čevlje še poprej k revizorju, brinjevca v čutaro, hipna kopel v mrzli vodi, še nekaj korajže — in pripravljen sem od nog do glave, da premagam tudi najvišjega orjaka v planinah! Nekaj prijateljev se mi je pridružilo ne brez — v počitnicah povsod pričujočega povsodigatreba — študenta. Da z znanimi novimi odredbami kronske veljave ne pridemo navzkriž, smo pustili — goldinarje doma. Barometer je stal — visoko.

Visoko na kolesih smo zdrknili iz vasi. Nekatero ženice so majale z glavami, češ, saj na Obirju ni božje poti, ena prijazna kmetica pa je zaklicala: Par oblačnih rjuh spodite raz Obir, da bo nekaj dežja!

Šlo je bliskoma skoz Grabštanj, kjer smo mimogrede vrgli pozdrave gospodu Štefanu skoz okno; čez Krko, kjer smo mislili na grabštanjsko elektrarno; mimo Humišč, odkoder je odnesel neki prebrisan žid toliko tisočakov; naprej pod Škarpino, kjer je stolovala neka Hildegarda; dalje po Zmavcarjevem mostu čez široko Dravo in že smo pri Tejrovskiju v Galiciji, kjer smo zastavili kolesa za močno kovane planinske palice. Malo smo se pokrepčali in, ker je ravno prihitela ploha, še malo požlobodrali.

„Grabštanj, 417 metrov nad morjem, 428 prebivalcev, Galicija 10 metrov višja, 54 prebivalcev, odtod 4¼ ure na Obir!“ modruje študent s knjigo v roki.

„Deset portorik“ še zakličem.

„Deset športov“ zakličem še študent pomenljivo me pogledavši. Prikimal sem.

V 50 minutah smo bili pri slapu. Wildsteiner Wasserfall ga imenujejo Nemci, a stari ljudje še pravijo „pri slapu“. Precejšnji potok pada 52 metrov globoko čez skalo v globino. Pogled je krasen! Od treh strani štrle naviš mogočne stene, in v sredi pada potok čez rob nagnjene skale. Šumi in grmi, da ne slišiš svoje besede. Razpenjene kapljice pa podi veter visoko nazaj v skalni obok.

Dvajset minut navzgor malo na desno pa je „kancel“, mali prostorček na visoki skali, odkoder je lep razgled po vsej ravnini, skozi katero se vije Drava, od Podgrada mimo Zagorij, Galicije, Mohljič, Kamena, Tinj. Prijazno pozdravlja rumeno klasje iz Djekš in zeleni hrbti Svinske planine.

Toda naprej! Razvaline grada klativitezev Wildsteiner smo pustili na strani. Skozi hladne lope visokih bukev zadoni iz mladih grl: „Na gore, na gore, na strme vrhe . . .“ Planinske cvetlice nas pozdravljajo s svojimi kelhčki, votli hrušč slapa pojema, in naše noge ustavi grozna strmina. Ostri pesek in debeli apnenci se mešajo pod nogami.

„Eno uro in dvajset minut bo trajala ta strmina“ zajeclja en sopotnik, ki je presopihal že večkrat to težavno stezo.

„Per cruce ad lucem“ (po križu k zmagi), filozofuje osmošolec.

In borili smo se v potu celega telesa s planinskim svetom. Prej razposajeni in prešerni, a

Po končani sv. maši pod milim nebom na mestnem trgu smo v istem vzornem redu odkorakali naprej k zborovanju v „Društveni dom“, čigar veliki in obširni prostori so se tokrat izkazali premajhni. Zborovanje je vodil ob navzočnosti več državnih poslancev dr. Krek. Vrstila so se poročila vseh posameznih „Zvez“. Imenoma koroške „Zveze“ je poročal g. P. Vunček. Donesel je pozdrave Korošcev, podal kratko zgodovino društvene organizacije med Slovenci na Koroškem ter opisal življenje po istih. Njegovim izvajanjem so sledili burni „živio“-klici na Korošce. — Popoldne je bila javna telovadba, kateri je prisostvovala nepregledna množica ljudstva. Ne samo mi Korošci, ki še kaj sličnega nismo gledali, ampak vse občinstvo je imelo le en glas na jeziku, glas začudenja in pohvale mladim „orličem“. Veliko se jih je povračalo od tega prizorišča z željo v srcu, da bi imeli tudi pri nas tak telovaden odsek. Vsem tem samo kličem: Na delo! Zaključila je izborna uspešno prireditelja na večer vrtna veselica pri Balantu. — Drugi dan, ponedeljek, pa je bil posvečen podrobnemu delu v mladeniškem tečaju. Natančne podatke o njem prinašajo ljubljanski dnevnik „Slovenec“ in „Mladost“*). Želimo, da bi bili imeli mladeniči prav veliko haska od njega v prid od sovragov zatirani, od nas pa ljubljani naši domovini! Na zdar!

Korošk udeležencem.

*) List „Mladost“ izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za celo leto 2 K. Upravništvo: gosp. Ivan Podlesnik, Ljubljana (Katoliška tiskarna).

Koroške novice.

XVIII. občni zbor „Katol.-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ je odposlal po svojem predsedniku, g. dr. Janko Brejcu, Njega Veličanstvu cesarju Francu Jožefu brzojavnim potom sledečo vdanostno izjavo:

„Ob vznesenem navdušenju spominjajoč se jubileja šestdesetletnega slavnega vladanja Vašega Veličanstva mi je občni zbor „Katol.-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ naročil in me pooblastil, da imenom koroških Slovencev Vaše Veličanstvo najspoštljiveje zagotovim naše neomejene vdanosti in zvestobe. Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovencev ne gine.“

Dr. Brejce, l. r.
predsednik.

Politično društvo je prejelo nato sledečo zahvalo: „Katoliško-političnemu in gospodarskemu društvu za Slovence na Koroškem“ v roke predsednika gospoda

Dr. Jankota Brejca,
odvetnika v Celovcu.

Vsled ukaza gospoda c. kr. ministra za notranje stvari od dne 22. julija 1908, št. 6693/M. J., izdanega po Najvišjem naročilu, se naznanja za izjavo lojalnosti, izraženo po priloženem brzojavu o priliki šestdesetletnega vladarstva Njegovega c. in kr. apostoličnega Veličanstva, udeležencem Najvišja zahvala.

V Celovcu, dne 26. julija 1908.

Za c. kr. deželnega predsednika

Mylius l. r.

sedaj je umolknil zdaj ta zdaj oni . . . Tisti, ki se je v začetku bahal s svojimi močmi in turistično bravuro, je najprej začel zaostajati.

Na obeh straneh so velikanski hrbti in zadevi v ozadju se vzdiguje Obir mogočno in veličastno.

Juhuhu! zadoni od zgoraj. Vsi pogledamo, novo življenje se je zlilo po udih: Prvi je dospel do studenca, planinskega vira, ki ga je dobroniti Stvarnik poklical iz skale na vrhu opisane strmine.

Kmalu smo bili zbrani okoli virčka, kakor otroci krog očeta, ki so prišli iz daljnega sejma.

Krasen virček v sredi zelenih bukev nas je nebeško pomladil. Nahrbtnik nam je odprl svoj dobrodišeči mastni zaklad, in ko je še čutara izlila svojo krepost po naši notranjščini, smo zakročili: „Mi smo štiri, vsi pastirji“ . . . Krepak vrisk iz vsakega ust, in že so zopet odmevale nasprotne skale od hrušča naših stopinj. Krepko smo jo potegnili in kmalu smo bili na Hofovski planini ob vznožju golega Obirjevega vrha. Živina, prignana iz Galicije, Klanč in sosednih vasi, nas je začudeno pogledovala.

Od te planine vodi pa na novo zgrajena steza v velikem ovinku na levo, čez Grabštanjsko in gornjo Šeflerjevo planino, in od tu na desno nazaj, že na južni strani, gor na vrh Obirja. Od severne strani se namreč ne pride na vrh.

Steza je precej zložno skopana; vsak otrok lahko hodi po njej. Gornja Šeflerjeva planina redi precej goved in tudi konjev iz Žel. Kaple in sosednih kmetij. Vodo imajo na več krajih ter hodi živina tudi k studencu, ki je pri Rajner-

V obrambo nezgod vsled poljedelskih strojev je opozorila deželna vlada vsa okrajna glavarstva, da obvestijo podrejene občine in orožniške postaje o odredbi v odredbeniku, katera naj bi varovala pred številnimi nezgodami pri uporabi poljedelskih strojev.

Oklic gg. organistom. Cecilijansko društvo priredi poučni tečaj za orglavce, kakor naznanja „Cerkveni Glasnik“ v 7. in 8. številki; poučevali bodo sledeči gg.: dr. Jos. Mantvani, uradnik c. in kr. dvorne knjižnice; Franc Trop, stolni kapelnik v Mariboru; Franc Kimovec, kaplan in skladatelj; Stanko Premrl, absolvent dunajskega konservatorija; Anton Förster, dr. Andrej Karlin in orglarski mojster Ivan Milavec. Poučni tečaj se prične v torek 1. in traja do 4. septembra, da je vsakemu organistu udeležba omogočena; želeči je, da bi se ga v prav obilnem številu udeležili. Navedeni gg. predavatelji so porok, da se pri tečaju ne bo mlatila prazna slama. Omenimo, da dobijo udeleženci brezplačna prenočišča in se naj zglasijo pri „Cecilijanskem društvu“ v Ljubljani, Poljanska cesta, št. 4.

Narod, ki svojih zaslužnih mož ne časti — ni vreden, da obstoji!

Sto let. Ne samo starejšim, ampak tudi mlajšim rojakom je še v živem spominu bivši starosta koroških Slovencev, premil. g. tinjski prošt Lovro Serajnik. Čeravno zaznamuje njegovo smrt še le leto 1902, vendar je preteklo dne 6. avgusta že celih sto let, odkar se je blagi pokojnik porodil pod kmečko streho pri p. d. Žofranu v Št. Petru poleg Št. Jakoba v Rožu. Ker je njegov življenjepis, spisan povodom njegove smrti v XXI. letniku „Mira“, št. 27 z dne 3. julija 1902, itak znan, ga tukaj ne ponavljamo. Tembolj pa se ob tej priliki spominjamo obilnih njegovih čednosti, o katerih bi želeli, da jih posebno naša slovenska mladina — posnema. Bil je rajni prošt prav poseben prijatelj izobrazbe in se je zato tudi mnogo pečal z mladino, ker je še takrat nedostajalo ljudskih šol. Mislimo torej, da ne moremo bolj pokazati visokega spoštovanja do njega, kakor če darujemo kako kronico „v Serajnikov spomin“ za „Narodno šolo“ v Št. Jakobu, ki stoji ravno nasproti njegovi rojstni hiši. Brez dvoma bi bil on, da bi še živel, med prvimi in najzdatnejšimi podporniki tega velevažnega zavoda. Nepozabnemu pokojniku — slaven spomin!

Sad naših šol! Koliko so vredne naše dvojezične šole, nam priča sledeči dogodek: Na neki utrakvistični dvorazrednici na Spod. Koroškem blizu štajerske meje vpraša katehet otroke drugega razreda, v katerem je učni jezik izključno nemški, kako se imenuje Bog po nemški. Otroci se začudeno pogledujejo; nihče ne ve povedati. Po dolgem ugibanju se je šele neki „brihtnejši“ deklici posrečilo razvozlati kočljivo vprašanje. Torej toliko se na naših dvojezičnih otroci naučijo nemški, da še Boga ne znajo v nemščini klicati. Palla, čestitamo k takim uspehom! To je pa tudi dokaz, koliko se v posvetnih predmetih v šoli govori o Bogu.

Iz Korotana. V številki 89. lista „Freie Stimmen“ z dne 1. avgusta t. l., beremo poročilo o učiteljski konferenci okraja Velikovec. Tam graja deželni šolski nadzornik g. Palla narodno

čutje nekaterih mladih slovenskih učiteljev in imenuje to: „das unerquickliche Aufblitzen des slovenisch-nationalen Wetterleuchtens“. Beseda „unerquicklich“ nam pove več, kakor more biti gosp. Palla všeč. Gospod Palla se boji tega, kar je sesal, njemu gre za to, da bi v srcih slovenskega učiteljstva narodni čut čisto zadušil, da bi si nobeden učitelj ziniti ne upal. A gosp. nadzornik se močno vara, ako tudi s trdimi besedami hoče zavračati ljudi, kateri imajo pogum, moške biti v svojem narodu. Bolj bo gasil, bolj bo gorelo. Zatiranja na eni strani, hinavstva na oni — mora biti enkrat konec. Zdaj šele bliska, ako bo pa začelo grometi, — in ta čas ni več daleč, — takrat bo tudi g. Palla pobral svoja šila in kopita, da se bo kadilo za njim. Vi učitelji pa, kateri imate še kaj narodnega čuta v srcu, kateri se ne bojite in ne sramujete spoznati svojega rodu, bodite vztrajni! Da slovenskim učiteljem prisije kmalu lepša zarja, smo prepričani! Vsaka sila do vremena!

Gospa Sveta. (Pevci z Brezij — romarji.) 28. m. m. so prišli na božjo pot sem romarji od Marije Pomagaj na Brezji s cerkvenimi pevci pod vodstvom tamošnjega g. org. J. Boleta in dveh duhovnikov. Zvečer so imeli slovesne litanije, potem so nam pa tudi napravili veliko veselja z lepim, mogočno donečim petjem. Posameznih pesmi ne omenjam, ker je za to premalo prostora, a to pa rečem, da kaj takega se tu še ni slišalo. Nemci sami so bili navdušeni, ko so poslušali petje slovenskih romarjev, ki so prepevali po večerji na vrtu pesmi iz Mohorjeve pesmarice; še bolj veseli smo bili pa Slovenci, kar nas je. Drugo jutro so peli pri dveh sv. mašah. Kako milo in mogočno je odmeval po prostorni cerkvi slovenske cerkvene pesmi glas; resnično je, da lepo petje povzdiguje srce k Bogu. Nemci sami so prišli poslušati tudi v cerkev in so se čudili. Priznali so, da takega petja še niso slišali! Orglavci po Gorotanu, na noge in učite marljivo svoje cerkvene zборе, da bote mogli enako častiti Boga in proslavljati slovensko pesem.

Zabiče pri Grabštanju. (Bolezen) in sicer takoimenovani vranični prisad (Milzbrand) se je pojavil med tukajšnje živino. Morali so poklati že več goved ter jih izročiti konjederu, ker je živinozdravnik zauživanje takega mesa strogo prepovedal. Živina mora biti zaprta 14 dni. Hleve in pašnike so morali osnažiti. Dal Bog, da bi se nevarna in zelo nalezljiva bolezen še bolj ne razširila. Vzrok boleznij je vročina.

Velikovec. (Kaj je v jabolku našega zvonika?) Delo pri našem stolpu se bliža koncu. V soboto, dne 1. t. m., je zopet bil postavljen križ na vrh. To delo je z veliko spretnostjo izvršil pomočnik kleparskega mojstra Straušnika iz Celovca, ki so ga ravno v tem trenutku tudi fotografirali. V zlato jabolko na vrhu se je vložilo sledeče: spominska listina iz leta 1831, papirnat bankovec za 2 gl. iz leta 1800 in „Klagenfurter Zeitung“ iz l. 1831. (to je bilo že poprej notri); na novo se je vložilo: jubilejna zlata po 20 in 10 K, jubilejnih 5 K in 1 K, jubilejni tolar iz l. 1879 (25 letnice cesarjeve poroke) vse jubilejne znake, ki so v prometu, spominska listina, po ena številka „Mira“ in „Kärntner Tagblatt“ (obe šte-

7 sob z 20 postelji; v podstrešju je položenih več blazin.

Kočo oskrbuje opazovatelj g. Janez Mattheber, Gornjeavstrijec, že celih 20 let. Zimo in leto je na Obirju.

Nas je sprejel prijazno, in nas je povabil zvečer v svojo sobo, v katero je dohajala toplota iz kuhinje, kar nam je prav dobro storilo, posebno ker je pihal mrzel veter.

Posteljo sem si izbral po 2 K, ostali po 1 K.

Da bi prej mogli zaspati in tako zjutraj lažje vstati še pred solnčnim vzhodom, sem mislil s tem preprečiti nadaljevanje prekipevajoče govorice, smeha in dovtipov, da sem rekel: Kdor bo imel zadnjo besedo, bo jutri ceho plačal . . . Toda komaj sem besede izustil, sem se ustrašil: Vsi so utihnili, in zadnja beseda je bila torej moja in . . .

Računi so seveda — „visoki“. 1/2 litra piva 52 vin., čaj K 1:50, črna kava 60 vin., zemlja 10 vin., eno jajce 20 vin.

Ob štirih pokličem: K solnčnemu vzhodu! Odprem okno, in grozen mrz je puhnil v me; sneg je pobelil vrh, in oblaki so lazili okrog. Kaj boš? Ob najslajši užitek smo prišli. Ob osmih pa je zginila megla, solnce je pobralo sneg, in razgled je bil očarljiv. (Dalje sledi.)

Podpirajte Civil-Methodovo družbo.

vilki z dne 1. avgusta t. l.), in fotografija č. g. dekana S. Čemerja. Bog ve, kdo bo vse to zopet videl?

Velikovec. (Ljudska veselica.) Kakor je razvidno iz vabila objavljenega v današnji številki, bo priredilo društvo „Lipa“ dne 14. in 15. avgusta veliko ljudsko veselico, deloma v Št. Rupertu, deloma v „Narodnem domu“. Ker so obljubili svojo pomoč tudi slovenski katoliški dijaki, je upanje, da se bo ta prva društvena veselica dobro obnesla. To je pa največ odvisno od tega, kakršna bo udeležba od strani koroških Slovencev in Slovenk. Zato je dolžnost naša, da se te veselice udeležimo v kar le mogoče največjem številu. Vsakdo je povabljen, ki čuti z nami, četudi bi ne dobil vabila. Kdor se zanima za dijaška predavanja — ki bodo zelo zanimiva — naj jih pride poslušati že v petek pred Veliko gospojnico; komur je pa več za pošteno razveseljevanje, temu bo postreženo drugi dan s prekrasno igro in izbranim petjem. Kakor že pri večjih prilikah, pokažimo tudi sedaj, da se probujamo in da hočemo živeti, ne umirati. Vstopnina je nizka, kdor bi pa tudi te ne mogel plačati, se bo tudi smel udeležiti.

Št. Rupert pri Velikovecu. (Učenec utonil.) V sredo, dne 29. m. m., je pri kopanju v starem stranskem Dravskem rovu pod Kloplicami utonil dvanajstletni učenec četrtega razreda naše „Narodne šole“, Lipe Urbanc, edini otrok kmeta p. d. Braduča v Kloplicah. Najbrže je moral dečka, ki se je že večkrat v tem tri metre globokem rovu kopal, to pot prijati krč. Pokojni Lipe je bil najboljši učenec naše šole, jako nadarjen in marljiv, pohleven in ubogljiv, vzor vsem učencem. Govoril je popolno pravilno slovenščino, nastopil je navadno pri vseh gledaliških predstavah naše šole. Svojim staršem je bil njihovo vse. Žalost staršev nad izgubo edinega in nad vse vzornega otroka je nepopisna; mati se je od žalosti potrla zgrudila pred pogrebom v cerkvi na tla in so jo nezavestno odnesli. Pogreb preblagega učenca je bil zelo sijajem. Udeležili so se ga vsi otroci naše „Narodne šole“ pod vodstvom čč. šolskih sester s črno zagrnjeno šolsko zastavo in mnogo ljudstva. Gosp. župnik Treiber je v nagrobnem govoru proslavljal vrline prerano umrlega nadebnega učenca; otroci naše šole so pa ginljivo zapeli nagrobno pesem „Nad zvezdami“. V miru počivaj, dragi Lipe! Potrjim staršem naše najglobokejše sožalje!

Št. Rupert pri Velikovecu. (Nezgodav sled avtomobila.) V sredo, dne 24. julija, ravno na tržni dan, se peljeta dva ugledna kmeta iz Velikovca proti domu, ko pripuha za njima kakih 400 korakov od „Narodne šole“ „glavopobil“. Eden skoči hitro raz voz in prime kobilu pri uzdi; ni je pa mogel vzdržati. Kobilu skoči v stran, da se voz zvrne in strupa par steklenic in sodček z žganjem, namenjenim za malo južino. Druge nesreče ni bilo. Čudimo se pa, da sicer srčna in odločna kmeta nista terjala odškodnine, čeravno je avtomobil za par minut še obstal. Morda nista storila tega, ker je bil avtomobilist imenitna oseba in bogataš. (Opozarjamo kmete, da si ob takih priložnostih zapomnijo številko avtomobila, ki jo mora imeti v zvidi, da si morejo poiskati odškodnine. Op. ured.)

Spodnje Trušnje. (Letina) bo pri nas, kakor tudi drugod, slaba. Sena in detelje je bilo za celo tretjino manj nego druga leta. Rrž je še precej lepa. Pšenice bo pa za polovico manj in ravnotako ovsu in ječmena. Otave, kakor se zdaj kaže, ko suša že zopet pritiska, pa ne bo nič; tudi z ajdo je upanje slabo, ker ji je zdaj presuho in ne vemo, kaj se še zgodi do jeseni.

Iz Spodnjih Trušenj. (Denar je sveta vladar.) To se sedaj pri nas uresničuje. Ko je še pred 16 leti županoval v vovbrški občini pokojni baron Ferdinand pl. Helldorf, je vložila občina na deželni odbor prošnjo, da bi prevzela zvezno cesto, ki pelje od Grebinja mimo Trušenj na Mostič, dežela. Deželni odbor pa je odgovoril tedaj, da dežela ne prevzame imenovane ceste, pač pa, da hoče dati za njo vsako leto podpore od sto do poldrugsto kron, če se cesta razširi, da bo 3 metre široka, in se vsako leto navozi nekaj gramoza, kar se je tudi zgodilo, kjer so mejaši kmetje; pri baronovem svetu blizu njegovega stanovanja pri Trojarjevem gradu in ravno na ovinku je cesta zdaj po 16 letih, kakor je bila prej, komaj dva metra široka in je na enem kraju ceste breg, na drugem pa žičen plot, da se ni mogoče kam izogniti in se more lahko zgoditi kaka nesreča. Ko so letošnjo spomlad popravljali delavci cesto, jih je opozoril neki mejaš, da je treba narediti po klancu, ki pelje od Št. Štefana proti Št. Martinu in je kakih 800 metrov dolg, odvode, da bi nalivi ne naredili na cesti toliko škode; delavci so mu odgovorili, da ne smejo zavoljo barona, ki se vozi — z avtomobilom. Vprašamo torej občinski odbor, zakaj nima toliko

poguma, da bi povedal g. baronu, da sme zopovedati, kakšna naj bo cesta tedaj, kadar jo bo sam vzdrževal? Na 800 metrov dolgem klancu ni nobenega odvoda, in če pride naliv, voda raztrga cesto, ki jo mora potem popravljati občina. Kmet pa plačaj!

Replje pri Pliberku. (Ogenj.) Dne 20. julija, okoli 11. ure ponoči, smo imeli tukaj velik ogenj. Zgorel je posestniku Albrehtu kozolec naložen poln rži. V kozolcu je bilo shranjeno kakih 15 vozov sena in tudi vse gospodarsko orodje. Blizo kozolca so stale ostrve, kakih 130, z ržo naložene, katere so tudi zgorele. Vnela se je že, komaj 5 metrov oddaljena skladnica, polna drv. Zapazil je to še pravočasno neki pogumen fant, ki je takoj skočil na podstrešje, dasiravno je že plamen močno švigal pod streho, in je oblival z vodo, kar se je dalo; drugi fantje in dekleta so mu pridno donášali vodo, katere je bilo še zadosti, in posrečilo se mu je ogenj pogasiti. Prihiteli so tudi ljudje iz bližnjih vasi na pomoč. Prizadeti posestnik ima nad 20 glav živine, krme pa nobene druge kakor to, kar še raste. Hvala Bogu, da ni bilo vetra, ker potem bi bila v nevarnosti cela vas. Brizgalnice niso pripeljali nobene. Pričakovali smo, da nam bodo prišli na pomoč Pliberčani s svojo brizgalnico, a motili smo se, namesto brizgalnice so prijahali le svoja kolesa. Kako je ogenj nastal, se še ne ve. Škoda se ceni na 7—8 tisoč kron. Posestnik je bil le nizko zavarovan.

Leše. (Na naslov okrajnega šolskega sveta.) Dobrih petdeset ur odtod leži visoko za gorami kraj Št. Lenart s cerkvico in štirimi kmeti. Eden izmed teh kmetov mora svojo deco navzlic veliki oddaljenosti redno pošiljati v šolo na Leše. Otroci potrebujejo iz šole domov poldrugo uro, pot pa je zelo strma in slaba. Vendar pa je moral dotični kmet plačati letos že nad 30 kron globe, ker njegovi otroci niso mogli redno zahajati v šolo. In eno dekle mu je sedaj vsled težavne in naporne poti v šolo celo zbolelo na pljučah in bljuva kri. Prav nič nimamo proti šoli in prav je, da se tudi gorski otroci nekaj naučijo, ali take otroke siliti k rednemu obiskanju šole, tako, da vsled prevelikega napora zbolijo, to je pa že naravnost — blazno. Akoravno smo prijatelji pametne šole, vendar nam mora zdravje in življenje naših otrok biti ljubše kakor pa šola sama. Vprašamo naš okrajni šolski svet v Velikovecu, ali hoče res naše kmete razburiti do skrajnosti? Ali je naš kmet res dolžan metati svoje otroke šoli kakor kakemu molohu kot žrtev v žrelo? Ali bi ne bilo pametneje, v takih slučajih s šolarskimi stariši postopati mileje in jih ne zavoljo par šolskih zamud že občutno kaznovati? Ali je treba, da imajo ti gorjančki vsa pravila nemške slovnice in druge nepotrebnosti v majhnem prstu? Če se naučijo le najpotrebnejše kakor brati, pisati in računati, bo menda za take otroke dovolj! Rad bi vedel, kaj bi rekel kak gospod iz okrajnega šolskega sveta, če bi moral vsak dan kakor šolar dvakrat premeriti pot med Lešami in Št. Lenartom. Bi pač narejal kisle obraze. V hladni sobici sedeti in pa globe narekovati, je pač lažje kakor sam se pehati in celo zdravje žrtvovati. Pozivljamo naš krajni šolski svet, da se tu odločno postavi po robu in naredi tem večnim krivicam vsaj enkrat konec! Šolskemu vodstvu v Prevaljah pa svetujemo, da naj pri vpisovanju za šolo godnih otrok v Št. Lenartu ne bo presitno, da si ne nakoplje upravičene jeze ondodnih kmetov. — Govori se, da se bo tudi na Selenbergu in pod Uršulo ustanovila nova šola, menda za medvede ali za koga. Kdo pa bo plačeval? Heinov sistem!

Prevalje. (Nagla smrt.) Ni še dolgo, kar je neka dninarica Ivan padla na polju in črez par ur izdihnila, že imamo zopet slučaj nagle smrti. Umril je čevljar Ignac Drvar na srčni kapi. Dopoldne je še hodil zdrav po vasi, popoldne je že na mrtvaškem odru. Našli so ga mrtvega v njegovi delavnici; držal je še šilo v rokah. Bog nas varuj nagle in neprevidene smrti!

Marija na Zili. (Nov kip. — Samomor.) V podružnični cerkvi v Blačah smo dobili nov krasen kip Srca Jezusovega. Kupila so ga vrle Blačanke. Delo je izvršil g. Goleš iz Celovec zelo lepo. — Dne 29. julija zjutraj so našli v gozdih med Zilo in Blačami obešenega nekega vojaka. Nesrečnež je doma iz Trsta. Ker je bil sicer, kakor se je zagotovilo od merodajne vojaške strani, priden, je storil to dejanje gotovo v hipu duševne zmedenosti.

Sv. Višarje. V pretečenem mesecu juliju je v naši romarski cerkvi maševalo 55 tujih duhovnikov. Pač lepo število. Neki župnik iz Tirolskega je dne 25. julija tukaj obhajal 25 letnico svojega mašništva. Dne 29. julija so nas počastili trije novomašniki s svojim obiskom v spremstvu svojih domačih in prijateljev. Vsak dan prihajajo

ljudje od vseh vetrov. Vsakdo je veselo iznenaden, ko prispe na vrh; ni mu žal prestanega truda, čuti se domačega in srečnega. Planinski značaj prijetno razveseli vsakega, naj si že ima bolna ali zdrava pljuča.

Gospodarske stvari.

Kako ravnajmo s konji poleti.

Poleti, zlasti če je suša, se priporoča, izmivati konjem pogostoma nozdrve s svežo vodo. V nedeljo ali kak drugi dan, ko počivajo, pa jim denimo okoli kopita ovoje z mokro ilovko. Tudi pred vsakim novim okovanjem bi bilo treba zvečer prej staro podkev odstraniti in kopita obdati z ilovko, da ne postanejo preveč trda. Ko pa smo jih z mlačno vodo izmili in očistili, jih namažimo z očiščeno svinjsko mastjo ali z vazelino.

Polivanje konjev s prav mrzlo vodo je pa nevarno; pač pa naj bi imeli doma vedno mlačno vodo za polivanje in umivanje. Zlasti poleti, ko je povsod dovolj prahu in nesnage, je negovanje trupla, snaženje, umivanje in kopanje živine posebno važno. Če obrišemo konju po daljši vožnji oči in nozdrve z gobo, ki smo jo izželi v sveži in čisti vodi, mu storimo veliko dobroto.

Da konju kopel prav dobro de, je znano; to sklepamo lahko iz tega, ker se konji radi valjajo po vodi, če ni pregloboka. Zgodila se je pa že večkrat nesreča, če je bilo več konjev skupaj zvezanih. V globoko vodo naj jašemo samo po enega konja, da se lahko reši. Skratka, na take le malenkosti bi naj naši kmetje bolj pazili in jih upoštevali, ker take malenkosti zabranijo velike nesreče pri konjih in jih ohranijo zdrave. Kmetje, napredujte v gospodarstvu vsestransko!

Društveno gibanje.

Slov. kršč.-soc. „Zveza“ za Koroško v Celovcu (Kosarske ulice št. 30/I.) prosi, da se ji blagovolijo vsi dopisi edino le pod tem naslovom dopošiljati in ne na posamezne odbornike, kakor se je to včasih dosedaj storilo. — Posamezna društva, članice „Zveze“, prosimo, da nam v slučajih, kadar potrebujejo bodisi kakega govornika, bodisi kaj drugega, svoje želje naznanijo pravočasno, in sicer še prej, da se spored objavi po časopisih. Za govornika se je oglašiti 14 dni poprej. Kdor se oglasi šele zadnji trenotek, temu „Zveza“ ne jamči, da ji bo mogoče izpolniti obilih zahtev, ki se ji stavijo. — Ker smo slišali od marsikoga željo, da bi rad postal ud „Zveze“, pa ker v kraju njegovega bivališča ne obstoji nikakšnega nepolitičnega društva, kateremu bi mogel dotičnik pristopiti in po njem postati član „Zveze“, zato naznanjamo, da v smislu pravil § 6, c) in d) lahko postanejo tudi posamezniki udje. Kot ustanovniku je vplačati enkrat za vselej 20 K, podporniku pa kakršnokoli svoto. Pravila in položnice so po želji na razpolago. V obilo porabo jih priporoča

„Zvezin“ blagajnik.

Št. Janž v Rožu. „Slov. kat. izobraževalno društvo za Št. Janž in okolico“ priredi mesečno zborovanje v nedeljo, dne 16. avgusta, ob 4. uri popoldne, v prostorih gostilne pri Činkovcu v Št. Janžu. Po zborovanju se bodo predstavljale igre: „Sveta Neža“ in „Jeza nad petelinom in kes“, za katere se bo pobirala vstopnina za neude 30 vin., za ude vstop prost.

Odbor.

Velikovec. (Vabilo na ljudsko veselico) ki jo priredi s sodelovanjem slovenskih katol. dijakov Slovensko katoliško izobraževalno društvo „Lipa“ dne 14. in 15. avgusta 1908 v Št. Rupertu pri Velikovecu, oziroma v „Narodnem domu“ v Velikovecu. Vstopnina: Sedeži I. vrsta 2 K; II. vrsta 1 K; III. in IV. vrsta 50 vinarjev. Stojišča 20 vin.

Društveni odbor.

Velikovec. Slov. katol. izobraževalno društvo „Lipa“ priredi svoje mesečno zborovanje dne 9. avgusta po popoldanski božji službi na Želinjah. Na sporedu sta zanimiva govora.

Odbor.

Kat. slov. izobraževalno društvo v Kotljah priredi dne 9. avgusta 1908 po maši mesečno zborovanje, na katerem bodeta govorila dva tuja govornika.

Odbor.

Škofjeloškega slavlja dne 26. julija 1908 so se iz Koroške (po posredovanju koroške „Zveze“) udeležili zastopniki društev iz sledečih krajev: Celovec 2 (1 zastopnik „Zveze“ in 1 zastopnik delavskega društva), Dobrlavas 1, Globasnica 1, Št. Jakob v Rožu 2, Podljubelj 2, Škocijan 1, Vovbre 2, Vogrče 2, Žel. Kapla 2, Žitaravas 1, Št. Lipš 1, Šmihel 1 in iz Pliberka (okolica) 2 nedruštvenika, skupaj 20. Mladenškega tečaja dne 27. julija se je udeležilo 16 fantov.

Trkanje na narodna srca.

Kar se je zdelo pred letmi še nemogoče, to se bo — upajmo vsaj — vendar kmalu uresničilo. Manjka samo še 600 kron in potem začnemo zidati toli zaželjeni „društveni dom“, ki bo stal okroglo 3000 kron. Ta dom bo vsekakor neprecenljivega narodnega pomena, ne samo za zavedno Brnco, temveč tudi za njeno okolico. Liki slovenski trdnjavi leži mična Brnca takorekoč sredi nemčurškega morja. Dasi so v naši vasi nemčurji, hvala odločnemu nastopu zavednih slovenskih fantov, mož in deklet, za enkrat odgospodarili, zato pa so tem pridnejši pri delu v okolici. Tam na vse mogoče načine rogovilijo, da bi izpodkopali naše pošteno delo ter zapeljali na ta način pošteno in zavedno brnško ljudstvo zopet v naročje „edinozveličavne, posurovele nemškutarije“. Dosedaj se jim to hvala Bogu ni posrečilo in se jim, upamo, tudi ne bo. A pomisliti je treba, da leži Brnca na skrajni slovenski meji, in kdo nam jamči, da končno vkljub vsemu naporu ne podležemo nemčurški sili, ako nas tudi drugi rodoljubi ne bodo primerno podpirali v našem boju. Saj nam žrelo nemčurške podivjanosti preti od vseh strani. Če pa pade Brnca, pade potem čisto gotovo tudi okolica, ki že sama leži tik pred Karavankami, potem pa tudi nobena sila ne vzdrži več neizogibnega procesa, da se zabije klin med zilske in rožanske Slovence. Po nas bi bilo, in prepozno bi bilo potem vsako rodoljubno jadikovanje. Zato kvišku rojaki in priskočite nam pravočasno na pomoč in pomagajte nam sedaj, da se uresniči naša in vsakega pošteno mislečega koroškega Slovenca iskrena želja. Sedaj imamo, kakor znano, svoje pevsko, tamburaško in izobraževalno društvo s knjižnico, a nimamo žal primernih prostorov, kar nas zelo ovira v našem narodnem delu, ki bi drugače rodilo lahko stoteri sad. Čim pa s pomočjo rodoljubnih podpornikov postavimo svoj „društveni dom“, ustanovila se bo lahko za Brnco in okolico primerna čitalnica, omogočene bi pa bile tudi stalne glediške predstave naših diletantov. Tako bi se z „društvenim domom“ otvorilo v pravem pomenu besede izobraževalno središče za vse Slovence v naši žal toli ponemčurjeni okolici, kar bi bilo — kakor mora vsak poznavatelj naših razmer priznati — gotovo velikanskega pomena za naše nadaljnje napredovanje. Zato rodoljubi, spoznajte pomen našega „društvenega doma“ in priskočite z denarnimi prispevki na pomoč, ker smo sami pač prešibki, da bi zmagali to breme. Pomagajte nam čimprej uresničiti našo misel, in prepričani bodite, da storite s tem veliko dobrega ne samo nam in našem društvu, temveč celokupni Sloveniji. Prispevke bomo objavljali, kakor dosedaj, v „Miru“. Sprejema jih: Ivan Miklavčič, trgovec na Brnci pri Beljaku. Upamo, da ta poziv na slovenska rodoljubna srca ne bo ostal brezuspešen.

Politične vesti.

Protinemška liga.

Češki listi poročajo, da se je posvetoval poljski časnikar dr. Zwan iz Varšave s češkimi voditelji o ustanovitvi protinemške lige. V Karlovih Varih se nadaljujejo kmalu pogajanja, ki se jih udeležijo tudi francoski in ruski zastopniki. Protinemška liga bo imela namen, da se bori proti političkim in gospodarskim organizacijam Nemcev.

Mladoturki in reformne oblasti.

Mladoturki zatrjujejo, da niso proti častnikom, ki so jih poslale v Macedonijo druge države, da izvedejo reforme glede Macedonije. Odposlanstvo 200 turških častnikov in uradnikov je izjavilo francoskemu orožniškemu polkovniku, da smatrajo navzočnost inozemskih častnikov v Macedoniji sicer za kršenje samostojnosti turške države, so pa tudi prepričani, da je to sedaj potrebno, dokler svobodna organizacija ne bo izpolnjena. Zato protestirajo tudi proti vestem, da bi bili tuji v nevarnosti.

Albanci in turška ustava.

Med Črnogoro, Grško, Macedonijo in Adrijo leži Albanija, turška pokrajina, v kateri prebivajo Albanci, indogermanski narod, ki šteje danes okoli poldrugi milijon duš. Krvava je zgodovina tega naroda; bojevitost je prva lastnost tega čilega in divjega roda, pri katerem je v navadi še krvna osveta, ki pobere v severnem delu dežele celi dve tretjini moških. Ena tretjina Albancev je krščanska, dve tretjine ste pa mohamedanske vere. Po slavni in nesrečni bitki na Kosovem polju leta 1389, kjer so se poleg Srbov bojevali proti Turkom tudi Albanci, so postali turški podaniki. Vendar je pa imela Turčija z

njimi vedno dovolj opraviti. V vojski Grške za neodvisnost so se krščanski Albanci bili ob strani Grkov in jih je večina padla v tem boju, mohamedanski pa so stopili v turške bojne vrste. Petkrat so se Albanci pobunili ali spuntali, pa vsakokrat zaman. Sicer so najboljši turški vojsaki in se jih sultan boji. Mohamedanci so zagrizeni nasprotniki kristjanov; zadnje dni so listi poročali, da so Albanci proti ustavi, ker jamči ustava enakopravnost nekristjanom. Druga bolj verjetna vest se glasi, da Albanci z ustavo niso zadovoljni, ker krožijo vesti, da bodo imeli v Turčiji volilno pravico le tisti, ki govorijo turški; turški pa zna za silo le majhen del Albancev, ki govorijo indogermanski lasten jezik, ki pa je sicer precej pomešan z grškim, slovanskim in turškim besednim zakladom; to seveda ni nič čudnega, če pomislimo, da Albanci nimajo šol in prave književnosti. Odločno zahtevajo Albanci sedaj, da se njihov jezik pripozna kot parlamentarni jezik. Poturčiti se nočejo, čeravno so po večini turške vere in zato zahtevajo, kakor mi koroški Slovenci, šole z maternim učnim jezikom. V resnici moramo iskati vzrok njihovega polbarbarstva v tem, ker niso imeli šol z maternim učnim jezikom in so vsled tega morali zaostati v kulturi za drugimi narodi. Še preden je turški parlament sklican, in jedva je ustava v Turčiji proglašena, se že začena tudi v turški državi jezikovni boj. Narodi si pač ne dajo več kratiti naravnih pravic, naj si bodo že Slovenci, Slovaki ali tudi — Albanci.

Književnost in umetnost.

Strokovni list „Promet in gostilna“. Pred nami leži 3. številka ilustriranega strokovnega mesečnika „Promet in gostilna“, ki ima sledečo vsebino: 1. Podpirajte nas! Naročajte list „Promet in gostilna“! Uvažujte naš program! 2. Glavna navodila za poverjenike deželne zveze — za predsednike in tajnike prometnih društev in za take, ki hočejo snovati prometna društva. 3. Okrožnica našim prometnim društvom, hotelirjem, restavratorem, gostilničarjem in posestnikom letoviških stanovanj. 4. Otvoritev krajevne železnice Kranj—Tržič. 5. Zidajte v kranjskem slogu! 6. Državne podpore za tujski promet. 7. Železnica na vrh Triglava. 8. Pletarska obrt in vrboreja na Kranjskem. 9. Deželna zveza za tujski promet na Goriškem in njeno delovanje. 10. Francoska Nica — kraljica tujskega prometa v Evropi. 11. Društvene vesti, razno, šport, književnost in umetnost. — Nekateri teh člankov so jako lepo ilustrirani. Zanimiva so zlasti izvajanja v člankih „Zidajte v kranjskem slogu“, „Železnica na vrh Triglava“, „Pletarska obrt in vrboreja na Kranjskem“ ter „Francoska Nica — kraljica tujskega prometa v Evropi“. Iz drugih člankov se pa da posneti, da se list zanima tudi za druge slovenske pokrajine in ne samo za Kranjsko, in vsled tega ga prizadetim krogom, predvsem našim gostilničarjem, najtopleje priporočamo, ker moramo biti Slovenci veseli, da se je našel konzorcij požrtvovalnih ljudi, ki je začel izdajati list, o katerem moramo reči, da bi bila največja škoda za nas, ako bi vsled brezbrilnosti zlasti prizadetih krogov in razumnih moral prenehati, posebno ker je letna naročnina majhna, namreč 5 K. Naročnino sprejema deželna zveza za tujski promet v Ljubljani.

Ravno je izšla „Slavnostna himna“ zlatomašniku, svetemu očetu Piju X., prirejena za mešan ali moški zbor s spremljavo orgel ali orkestra; zložil g. Ig. Hladnik, kapiteljski pevodvaja v Novem mestu. Partitura stane 60 v, posamezni glasovi po 10 v. Himna je res slovesna in veličastna, melodiozna, pa ne pretežka in bo za letošnjo slavnost prav dobro došla; zato jo toplo priporočamo. Orglavci in prijatelji cerkvene glasbe, naročite jo pri g. skladatelju Ig. Hladniku.

Kaj je novega po svetu.

Sprejem učencev v kmetijsko šolo na Grmu. Novo šolsko leto se prične meseca novembra t. l. Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 v na dan in po 40 K za šolnino na leto ter stanujejo brezplačno v zavodu. Prošnje za sprejem je poslali do 5. septembra t. l. vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Prošnji je priložiti rojstni list, spričevalo o dovršeni ljudski ali kaki višji šoli, zdravniško potrdilo o trdnem zdravju in spričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prošilcev. Prošnji za sprejem plačujočih učencev je pridejati obvezno pismo (reverz) starišev, ozir. variha zaradi vzdrževanja učenca.

Ignac Kragelj iz Kobarida na Primorskem službuje zdaj nekod na Koroškem za mizarskega pomočnika. Kdor ve za njegovo bivališče, naj ga naznani držav. poslancu g. dr. Ivanu Benkoviču, odvetniku v Brežicah na Štajerskem.

Zahvala! Prečast. gosp. župniškemu upravitelju Janko Arnušu v Podljudelju se vsled njegovega požrtvovalnega delovanja za našo stvar prav iskreno zahvaljujem. O. S.

Veliko pevsko veselico priredi 15. in 16. t. m. povodom 25 letnega društvenega obstanka in 25 letnice razvitja društvene zastave v Kamniku na Kranjskem tamošnje pevsko društvo „Lira“.

55. katoliški shod katoličanov v Nemčiji se prične 15. avgusta v Düsseldorfu; dozdej se je priglasilo za shod že nad 40.000 oseb.

Jubilejne cigarete. Povodom cesarjeve 60letnice pridejo 17. avgusta v promet nove cigarete z napisom „cesar“. Prodajale se bodo 50 komadov po 2 K ali komad po 4 vin. Nove cigarete so zelo slične sultan-cigaretam.

Pred bruhanjem, drisko in črevesnim katarjem, jako hudimi poletnimi boleznimi, obvarujemo otroke s tem, da jih hranimo z moko „Kufeke“. Pojasnila v knjigi, ki se dobi brezplačno v prodajalnah ali pa pri R. Kufeke, Dunaj III.

Nad banko Zotti & Co. v New-Yorku, 108 Greenwich St., s podružnicama v Pittsburgu in Chikago, se je razglasil uradni konkurz. Banka je posredovala pošiljatev denarja v Ameriki bivajočih avstrijskih izselnikov svojim sorodnikom v domovino, in sicer na ta način, da je v Ameriki od odpošiljavcev sprejemala denar, katerega je potem tukajšnjih bank nakazovala naslovljencem. Imenovana trdka je bila že dalje časa v denarnih zadregah in reklamacij je kar deževalo in nato je prišel polom. Kdor ima kaj terjati od te banke, naj se obrne naravnost na c. in kr. generalni konzulat v New-Yorku. Tozadevno vlogo mora lastnoročno podpisati in podpis legalizirati pri kakem konzularnem zastopniku Združenih držav.

Avstrija premagala Prusa! Avstrijski in nemški vojaški kori prostovoljnih avtomobilistov so napravili zadnji teden velikansko dirko med Dunajem in Berlinom. Tu in inozemski vojaški krogi so nestrpnost in z največjim zanimanjem pričakovali izid te tekme. Prusi so bili svesti gotove zmage, ker je menda pruski fabrikat, prusko delo, pruski um prvi pod solncem in pruski pouk tudi. — A zmaga, sijajna zmaga je bila naša! Kot prvi je prihrumel na cilj vitez pl. Gutmannsthal. Bilo je dne 28. julija ob 12. uri 11 minut opoldne. Ogromna množica radovednega ljudstva, med njo najvišji krogi, je zaorila: hura Avstrija! in godba je zasvirala avstrijsko himno! Vitez Gutmannsthal je Korošec. Svoj grad ima na Bregu pri Krki v grabštanski župniji. Gutmannsthal so prišli iz Kranjskega. Naš kakor tudi nemški cesar sta poklonila zmagovalcu velekrasna darila. Zmagovalcu tudi mi iz srca čestitamo. Darila je izročil zmagovalcem princ Eitel, tretji sin nemškega cesarja.

Tržne cene v Celovcu

30. julija 1908 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg		80 litrov (biren)		
	od	do	K v	K v	
	K v	K v	K v	K v	
Pšenica	—	—	—	—	
Rž	20	—	20	32	
Ječmen	—	—	18	11	
Ajda	—	—	20	40	
Oves	17	64	18	50	
Proso	—	—	—	—	
Pšeno	—	—	29	20	
Turščica	—	—	—	—	
Repica (krompir)	—	—	6	22	
Seno, sladko	7	—	7	60	
„ kisló	5	20	7	—	
Slama	5	40	6	—	
Mleko, 1 liter	—	22	—	24	
Smetana, 1 „	—	60	1	20	
Maslo (goveje)	2	60	2	80	
Surovo maslo (putar), 1 „	2	40	3	20	
Slanina (špeh), povoj., 1 „	1	90	2	—	
„ „ surova, 1 „	1	60	1	70	
Svinjska mast	1	70	1	80	
Jajca, 1 par	—	12	—	14	
Piščeta, 1 „	2	40	2	80	
Kopuni, 1 „	—	—	—	—	
30 cm drva, trda, 1 m ³	3	20	3	40	
30 „ „ mehka, 1 „	2	70	2	90	
Ž i v i n a	Počrez	100 kilogramov		Prignalo	Prodalo
		od	do		
v k r o n a h					
Biki	—	—	—	—	—
Voli, pitani	—	70	72	—	5
„ za vožnjo	370	430	68	—	7
Junci	220	—	—	—	2
Krave	120	386	66	—	81
Telice	182	—	—	—	1
Svinje, pitane	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	14	36	—	—	324
Ovce	—	—	—	—	186

Listnica uredništva.

Nekaterim gg. dopisnikom. Ni mogoče to pot. Kar ne zastari, pride na vrsto.

Slovinci! Kupujte le pri domačih slovenskih tvrdkah, ki se priporočajo v „Miru“. — Svoji k svojim!

Največja trgovina te stroke v Celovcu.

Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, vedno najnovejši izbor.

Zaloga je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron. Za prodajanje **na debelo** oddajam blago trgovcem po tovarniških cenah.

Zaradi posebno velikega nakupa zimskega blaga bodem letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konkurence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala.

Imam za ženske in neveste zmirom veliko zalogo in najlepše blago na razpolaganje.

Vsi uslužbenci govorijo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine, Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.

Izjava.

Podpisana **Miklavž Brugger** p. d. **Bolt**, posestnik v Mostah, in **Vincenc Rauter** p. d. **Bedenč**, posestnik v Melah, obžalujeva, da sva dolžila gospoda Franceta Grafenauerja, državnega in deželnega poslanca, posestnika na Brdu, nečastnih dejanj. Tem potom izjavljava javno, da so bile dotične trditve neresnične in da nimava nobenega povišanja, gospodu poslancu kaj očitati.

Ob enem se mu zahvaljujeva, da je umaknil zoper naju opravičeno tožbo radi omenjene neresnične govorice pri okrajnem sodišču v Smohoru, katero je bil zoper naju naperil.

Jaz podpisani **Vincenc Rauter** pa še obenem izjavljam, da ni resnično, kar sem govoril o bivšem krajnem šolskem svetu na Brdi in obžalujem, da sem s svojimi izrazi razžalil tudi Antona Warmuth-a, kot uda krajnega šolskega sveta.

Tudi njemu se zahvaljujem, da je na podlagi te izjave umaknil zoper mene zasebno obtožbo pri okrajnem sodišču v Smohoru.

Na Brdu, dne 30. julija 1908.

Miklavž Brugger.
Vincenc Rauter.

NESTLÉ-jeva
Priznano redilno sredstvo **moka za otroke**
Za zdrave in bolne otroke kakor tudi za bolne na želodcu.
Obvaruje in odstranjuje otročjo drisko in bluvaje, črevesni katar.
Knjižica: Otroška hranitev zastoj pri NESTLÉ
Dunaj I. Biberstrasse 11.

Služba mežnarja in organista

se odda takoj v Grebinju pri Velikovecu. Prosilci, ki so to službo že imeli ali bili že enkrat odklonjeni, se **ne** sprejmejo. Pogodbe se zvejo pri župnem uradu v Grebinju.

Loterijske številke 1. avgusta 1908:

Trst 3 2 29 83 47
Linc 42 23 79 86 33

Častna izjava.

Podpisani obžalujem besede, s katerimi sem razžalil gospode Bohrmeistra, Schurberta in Glöcknerja ter jih prosim odpuščanja.

Šmihel nad Pliberkom, meseca avgusta 1908.

Andrej Male.

A 209/8

14

Prostovoljna sodnijska dražba posestva.

Pri e. kr. okrajnem sodišču v Velikovecu se na prošnjo mj. dedičev po

Gregorju Ehart p. d. Faulu
v Spodnji vesi

prodajo na javni dražbi k zapuščini spadajoče premičnine, posetev, obiranje sadja in naslednja posestva, kakor Faulovo posestvo, vl. št. 7 kat. obč. Led, Oblakovo zemljišče, vl. št. 62 kat. obč. Led, Ehartove njive, vl. št. 64 kat. občina Led in Kropfičevo posestvo, vl. št. 54 kat. obč. Ruda.

Posestva merijo 44 ha, 13 m² in imajo čistega dobička 846 K 59 vin.; ista se bodo le kot celota skueaj izklicala za 26.000 K in znaša jamščina 2600 K.

Najvišji ponudek je od dneva dražbe obrestovati po 5% in po eno tretjino po vsakih treh mesecih od dneva domika pri tukajšnjem sodišču v gotovini izplačati.

Zdražitelj more tabularne terjatve v znesku 13.871 K 28 vin. prevzeti na račun najvišjega ponudka.

Premičnine, posetev in obiranje sadja se bodo samo za ali nad cenilno vrednostjo proti takojšnjemu plačilu v gotovini oddale.

Dražba se vrši

v četrtek, dne 20. avgusta 1908,
ob 8. uri predpoldne na licu mesta v Spodnji vesi.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejemajo. Na posestvu zavarovanim upnikom se njihove zastavne pravice pridržavajo ne glede na prodajno ceno.

Pogoji za roke in kraj plačila itd. se lahko vpogledajo pri tukajšnji sodnji.

C. kr. okrajno sodišče Velikovec, odd. I.,
dne 26. julija 1908.

Kapun l. r.

A 212/8

2

Prostovoljna sodnijska dražba posestva.

Pri e. kr. okrajnem sodišču v Velikovecu se na prošnjo dedične po

Jožefu Kassl p. d. Pinkiču v
Dravskem dvoru

proda na javni dražbi k zapuščini pripadajoče Pinkičevo posestvo vl. št. 46 kat. obč. Tinje.

To posestvo meri 11 ha 46 a 94 m², ima čistega dobička 235 K 8 vin. in znaša zanj izklicna cena 7000 K, jamščina 700 K. Najvišji ponudek je od dneva domika obrestovati po 5% in po polovici tekom 3, ozir. 6 mesecev od dneva dražbe pri tukajšnjem sodišču v gotovini izplačati.

Zdražitelj more tabularne terjatve v znesku 3457 K 4 vin. prevzeti na račun najvišjega ponudka.

Dražba se vrši

dne 19. avgusta 1908 opoldne
ob 12. uri v e. kr. notarski pisarni v Velikovecu.

Na posestvu zavarovanim upnikom se njihove zastavne pravice pridržavajo ne glede na prodajno ceno.

Pogoji za roke in kraj plačila itd. se lahko vpogledajo pri tukajšnji sodnji.

C. kr. okrajno sodišče Velikovec, odd. I.,
dne 26. julija 1908.

Kapun l. r.

Naznanilo.

Podpisani naznanim vsem prijateljem, znanec in stalnim gostom, da sem **1. avgusta t. l.** vzel v najem

Benediktinsko klet

na Benediktinskem trgu števil. 10
v Celovcu.

Zagotavljam, da se bodem potrudil zadovoljiti cenjene svoje goste z najboljšim **štajerskim in tirolskim vinom** po nizkih cenah in z dobro in točno postrežbo si pridobiti zaupanje taistih. Prosim obilnega obiska ter beležim

z odličnim spoštovanjem
Franc Kušar.

V malo dneh izide v založništvu v Ljubljani, Kopitarjeve ulice števil. 6, **krasno opremljena**

jubilejna

Družinska

Pratika

za leto 1909.

Cena kot doslej 24 vin. izvod.

Letošnja „Pratika“ bo presegala po svoji krasni opremi in zbrani vsebini vse dosedanje izdaje, ker bo imela poleg obilice poučnega in zabavnega berila z mnogimi slikami tudi štiri krasno izvršene slike v trobarvnem tisku: **Lurške Materne božje**, jubilarov papeža **Pija X.** in cesarja **Franca Jožefa I.** ter izložbo „**Katoliške Bukvarne**“ v Ljubljani.

Katol. slov. ljudstvo!

Ta jubilejna „Pratika“ je edina naša pratika! Sezite pridno po njej; naj jo pozna vsaka še tako oddaljena slovenska hiša! Zahtevajte pri trgovcih „**Družinsko Pratico**“ in ne dajte si usiliti nobene druge!

Kupujte in priporočajte le našo pratiko!

Glavno zalogo imajo:

„**Katol. Bukvarna**“, Prodajalna „**Katolišk. tiskovnega društva**“ in nekateri večji trgovci v Ljubljani.

Cena za razprodajalce pri naročilu do 100 kom. 17 vin. izvod, nad 100 kom. pa po 16 vin.

V tiskarni Družbe sv. Mohorja v Celovcu je dobiti nedavno izišlo zanimivo in poučno knjigo:

Dr. Kušej,
Joseph II. und die äussere Kirchen-
verfassung Innerösterreichs.

XVIII in 358 strani 8°. — S tremi kartami.
Cena broširanemu iztisu 16 kron, elegantno vezanemu 18 kron, po pošti 60 vin. več.

Prečastito krško knezoškofijstvo priporoča častitim župnijskim uradom nabavo te znanstvene knjige v zadnji (3.) številki svojega cerkvenega lista „Kirchliches Verordnungsblatt“ in dovoljuje, da se jo sme naročiti na cerkven račun.

Naj torej ta knjiga ne manjka v nobeni župnijski knjižnici.

Tiskarskega učenca,

ki bi imel veselje izučiti se za stavca, sina poštenih starišev, popolnoma zmožnega slovenskega in nemškega pismenega jezika, ki je z dobrim uspehom dovršil vsaj prvi razred latinske šole, realke ali dva razreda meščanske šole, sprejme pod običajnimi pogoji takoj

tiskarna Družbe sv. Mohorja
v Celovcu.

K a j ž a

v Vogljah pri Medgorjah, ki ima travnik z lepim sadjem in polje za dva birna posetve, se iz proste roke proda za 1600 kron. — Več pove Anton Lašič v Otočah (Weidmannsdorf), hiš. št. 5, pošta Celovec.

Janez Goleš

v Celovcu,

Paradeisergasse št. 20,

podobarska in pozlatarska delavnica za cerkvena dela

se vljudno priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v izdelovanje, prenovljenje in pozlačenje oltarjev, prižnic, božjih grobov, okvirjev, svetih podob in tabernakljev po predpisu.

Za fino in trajno delo prevzame popolno jamstvo.

Kos vsaki konkurenci.

Priznано najcenejša slovenska tvrdka na Koroškem.

Nobenega mrčesa ni več Fichtenin.

Fichtenin umori hitro in gotovo stenice, ščurke, miši, mravlje, prašičke itd., ugonablja psom bolhe, uničuje gosenice, listne in krvne nši, bolhače itd. v sadonosnikih in vrtilih.

Najboljše branilo za domače živali proti komarjem, muham in obadam.

Popolen uspeh! Zajamčeno brez strupa!

Zaloga v Celovcu: Pri Antonu Kober, drogerija pri „Rdečem križu“; Alojziju Schaffer, drogerija pri „Črnem psu“; Francu Murko, Amandu Prosen, Rozini Valesi.

Zaloga v Beljaku: Pri Janezu Bachlechner; Francu Martinek, Francu Michol, A. Morocutti, M. Pippan, Preslauer & Brugger, V. Pufitsch, P. Weiss.

Zaloga v Trgu: Pri M. Gasperiču, Jožefu Klaus.

Zaloga v Št. Vidu ob Glini pri Janezu Knaus.

Lepa, enonadstropna hiša

s tik stoječim mlinom, lepim velikim hlevom, 16 orali zemljišča, v bližini železnice v Rožu (na Koroškem), je na prodaj za 31.000 K. Natančnejša pojasnila daje g. Walter Hölzl v Beljaku, Glavni trg 24. Prekupci so izključeni!

Carl de Roja, Beljak

Podružnica v Celovcu.

Trgovina

s steklom, porcelanom, kamenino, kuhinjsko opravo, svetilkami, cunjami in surovinami.

Zastopnik tovarne za kalcium-karbid v Šibeniku.

Brzjavni naslov: Roja, Beljak.

Telefon: Beljak 32. — Celovec 128.

Edino pristen je le Thierry-jev balsam

z zeleno varstveno znamko redovnica. Najmanjša pošiljatev 12 $\frac{1}{2}$ ali 6 $\frac{1}{2}$ ali patentirana družinska steklenica za potovanje K 5.— Zavoj brezplačen.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo.

Najmanjša pošiljatev 2 lončka K 3.60. — Zavoj brezplačen. Obe domači sredstvi sta povsod znani kot najboljši zoper tišanje v želodcu, gorečico, krče, kašelj, zasliženje, vnetja, ranitve, rane i d. Naročila ali denarne pošiljave se naj naslavljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloge skoro v vseh lekarnah.

Lovske puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

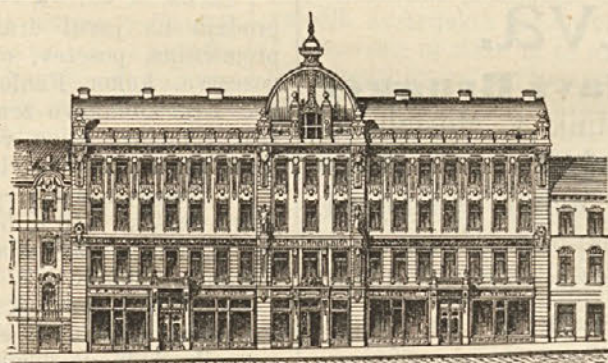
Prva borovska tovarna orožja

Peter Wernig,

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah, Koroško.

Čeniki brezplačno in poštne prosto.

Stanje hranilnih vlog: nad 24 $\frac{1}{2}$ milijonov kron.

Rezervni

zaklad:

nad 900.000 K.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3,

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ % ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 $\frac{3}{4}$ % na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5 $\frac{1}{2}$ % izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje.

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak kmetijski stroj, naj se obrne naravnost na tovarno

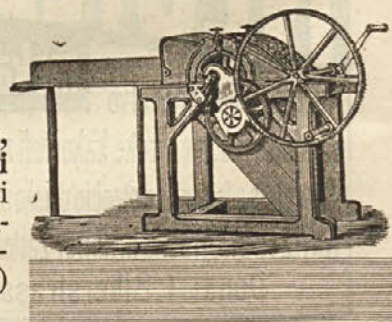
Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse št. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

kjer se dobijo najnovejše mlatilnice, slamoreznice, gepeljni in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji ter tudi taki vodovodi, ki sami vedo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (Glej podobo na levi strani.)

Čenike pošilja zastonj.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 $\frac{1}{2}$ %

od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spiljetu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8.— za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.